

Senát v Polsku jako druhá komora parlamentu

Krzysztof Skotnicki

1. Existence Senátu má velmi dlouhou tradici a sahá do doby, která ještě předchází vykrystalizování se parlamentu v Polsku, k čemuž došlo v roce 1493. Tento orgán vznikl z členů rozšířené královské rady a tvořily jej nositelé následujících titulů: biskupové a arcibiskupové, vojvodové, kasteláni a ministři: maršálkové, korunní kancléř a podkancléř a kancléř pokladu koruny (podskarbi). Funkce senátora byla doživotní a počet senátorů dosáhl až 150. Jednáním Senátu předsedal král, a Senát byl vedle Poslanecké komory a panovníka uznáván jako jeden ze „*sněmujících stavů*“. Přijetí zákona vyžadovalo souhlas všech tří stavů. Senát vykonával rovněž určitě kontrolní funkce vůči politice krále.

Podstatné změny týkající se způsob vytváření

Senátu a jeho kompetencí zavedla teprve Ústava 3. května z roku 1791. Král Stanislav August si ce zachoval právo svobodného jmenování senátorů, avšak jeho nástupci je mohli jmenovat jen ze dvou kandidátů volených ve vojvodstvích. Rovněž tak byly omezeny kompetence Senátu, když mu bylo pouze přiznáno právo potvrzovat zákony nebo právo spenzivního veta. Ovšem, jak známo, tato Ústava nikdy nenabyla účinnosti.

Senát dále existoval v době platnosti Ústavy Varšavského knížectví z 22. července 1807 a Ústavy Polského království z 27. listopadu 1815. Tyto ústavy se vrátily k původnímu složení této komory (ovšem o něco menšímu) a současně mu byla přiznána práva obdobná Poslanecké sněmovně. Ji-

né parlamentní sbory působící na polských územích v dobách zaboru měly jednokomorovou strukturu.¹

2. Po získání nezávislosti v roce 1918 byl vytvořen jednokomorový parlament – Ústavodárný Sejm. Avšak již v průběhu prací nad ústavou se stala jednou ze spornějších otázek struktura parlamentu. Rozhodnutí o existenci Senátu bylo nakonec přijato teprve před zakončením prací Ústavní komise Ústavodárného Sejmu.² Podle Ústavy ze 17. března 1921 tato komora, podobně jako Sejm, vzházela z všeobecných, rovných, přímých a proporcionalních voleb s tajným hlasováním, ovšem její pravomoci byly značně slabější. Zákonodárný proces začínal v Sejmu, Senát se naproti tomu mohl pouze usnášet na pozměňovacích návrzích k zákonům přijatých první komorou; ty byly následně projednávány Sejmem, který je mohl odmítnout nevýznamnou kvalifikovanou většinou 11/20 hlasů. Senát rovněž neměl žádná kontrolní oprávnění vůči výkonné moci.

K posílení postavení Senátu došlo teprve Ústavou z 23. dubna 1935. Tvořilo jej 2/3 senátorů vzešlých z voleb, kterých se mohly účastit určité kategorie osob uvedené ve volebním řádu (nešlo proto o všeobecné volby) a dále 1/3 senátorů nominovaných prezidentem. V zákonodárném procesu mohla nyní tato komora navrhnout změnu zákona schváleného Sejmem nebo navrhnout jeho zamítnutí, což mohl Sejm odmítnout zvýšenou, 3/5 kvalifikovanou většinou. Navíc Senát získal právo spoluúčasti se Sejmem v procesu uplatňování politické a ústavní odpovědnosti členů Rady ministrů, právo projednávat spolu se Sejmem zákony vetované prezidentem a dále právo schvalování válečného stavu.

3. Po 2. světové válce se stala otázka existence Senátu jednou z otázek v referendu, které se konalo 30. června 1946. Podle oficiálních údajů se hlasující vyjádřili ve prospěch jednokomorového parlamentu. Tato otázka měla tehdy zásadní význam, neboť se ve skutečnosti jednalo o představu státního zřízení. V tehdejších politických poměrech ovšem jiný výsledek lidového hlasování možný nebyl. Od té doby až do roku 1989 v Polsku působil jen Sejm jako jednokomorový orgán. Spor o strukturu parla-

mentu ovšem čas od času ožil, a to nejen v kruzích konstitucionalistů. V 80. letech se přitom zdůrazňovalo, že není doktrinálních překážek pro fungování dvoukomorového parlamentu v socialistickém unitárním státu, přičemž takové řešení dokonce rozšíří reprezentaci různých zájmových skupin v nejvyšším zastupitelském orgánu, čímž bude dokonce plněji odražena rozmanitost zájmů, které ve společnosti existují.³ Určitým krokem tímto směrem bylo vytvoření Sociálně-ekonomické rady při Sejmu VIII. a dále i IX. volebního období.⁴ Hodnocení a kritika tohoto orgánu však způsobily, že doktrína byla proti přeměně Rady v druhou komoru parlamentu.⁵

4. Vytvoření Senátu v roce 1989 bylo výsledkem politického kompromisu, který byl uzavřen během jednání „kulatého stolu“. Tehdejší moc nebyla tomuto návrhu nakloněna a přistoupila na něj, když druhá strana (Solidarita) vyjádřila souhlas s tím, že v Polsku bude obnovena instituce prezidenta. Tehdy přijatá dohoda zaručovala vládnoucímu seskupení 65% křesel v Sejmu a vytvářela dojem, že zajistí zvolení jejího představitele do úřadu hlavy státu (volebním orgánem bylo Národní shromáždění tvořené Sejmem a Senátem). Bylo dohodnuto, že Senát bude tvořen 100 senátory zvolených ve zcela svobodných volbách. Jeho pravomoci měly být především spojeny se zákonodárným procesem. Vedle práva zákonodárné iniciativy měl mít právo veta zákonů schválených Sejmem, přičemž jeho přehlasování Sejmem vyžadovalo kvalifikovanou většinu 2/3 hlasů, jinak návrh padal pod stůl. Dále měl Senát právo účasti při změnách a schvalování ústavy. Senát se měl dále spolu se Sejmem podílet na volbě prezidenta a na uplatňování ústavní odpovědnosti vůči němu. Konečně mohl ovlivňovat jmenování Mluvčího občanských práv a předsedy Nejvyšší kontrolní komory tím, že s ním měl vyjednávat souhlas. V dokumentu, který byl přijat během jednání u „kulatého stolu“, bylo zapsáno, že tímto způsobem bude Senát „vykonávat podstatnou kontrolu zejména v oblasti lidských práv, dodržování práva a v sociálně-ekonomické oblasti“.⁶

Uzavřená politická dohoda se odrazila v noveli-

¹ Blíže k otázce minulosti Senátu v Polsku srov. Konstyucje polskie. Studia monograficzne z dziejów polskiego konstytucjonalizmu. Tom 1. Praca zbiorowa pod redakcją Mariana Kallasa, Warszawa 1990; Sarnecki, P.: Senat RP a Sejm i Zgromadzenie Narodowe. Warszawa 1995, s. 9–11.

² Srov. KUROWSKI, S.: Konstyucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1921 r. In: Konstyucje polskie, s. 64–65.

³ Srov. MORDWILKO, J.: Doświadczenia i perspektywy Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie PRL. Państwo i prawo, roč. 1985, č. 7–8, s. 412–442.

⁴ Srov. MORDWILKO, J.: cit. dílo; GÓRECKI, D.: Rada Społeczno-Gospodarcza przy Sejmie PRL (1982–1985). Acta Universitatis Lodzianensis, roč. 1991, Folia iuridica 45, s. 59–73.

⁵ Srov. MORDWILKO, J.: cit. dílo, s. 41; DOMAGAŁA, M., SKOTNICKI, K.: XXIX Ogólnopolska Sesja Katedr Prawa Konstytucyjnego (Sulejów, 29.–31. 5. 1987). Państwo i prawo, roč. 1987, č. 10, s. 172; Teoretyczne zagadnienia prac nad reformą Konstytucji PRL. Konferencja w Warszawie 19. 1. 1988. Państwo i prawo, roč. 1988, č. 5, s. 132.

⁶ Viz Porozumienia „okraglego stolu“. Warszawa 1989, s. 7.

zaci Ústavy ze 7. dubna 1989 a ve volebním řádu do Senátu, který byl přijat téhož dne. Volby do Senátu byly v souladu s Ústavou všeobecné, přímé a tajné. Vynechání zásady rovnosti plynulo ze skutečnosti, že v 47 vojvodstvích (bez ohledu na počet obyvatel) bylo voleno po dvou senátorech, a ve varšavském a katovickém vojvodství po třech senátorech. Zvoleným měl být kandidát, který získá absolutní většinu hlasů. Pokud by ji nezískal žádný z kandidátů, konalo by se druhé kolo voleb, do kterého by postoupili dva kandidáti s největším počtem hlasů. Volby se konaly 4. a 18. června 1989, kdy 99 mandátů získali kandidáti navrženými nezávislými odbory „Solidarita“ a jeden mandát získal nezávislý kandidát.

5. Model polského dvoukomorového parlamentu existuje dodnes v podobě, která se takto vytvořila v roce 1989. Změny, které byly následovně prováděny, neměly zásadní význam, přestože nevýznamně měnily postavení Senátu a vzájemné vztahu obou komor.

Dne 10. května 1991 byl přijat nový volební řád do Senátu, který nahradil dosavadní způsob voleb senátorů jednodušším systémem prosté většiny v jednom kole. Tímto způsobem proběhly volby v letech 1991, 1993 a 1997.

Zvýšení kompetencí Senátu se dělo cestou obyčejného zákonodárství. Senát dostal právo volit dva senátory do Celostátní rady pro soudnictví (1989), právo projednávat zprávy Mluvčího občanských práv (1991), orgány Senátu mohly podat návrh na zahájení řízení před Ústavním tribunálem (1990). Byla rovněž rozšířena oprávnění samotných senátorů, když jim bylo přiznáno právo získávat informace od orgánů státní správy, právo účastnit se zasedání orgánů územní samosprávy a právo intervenovat u správních orgánů (1991).

Další změny, které se týkaly postavení Senátu, byly spjaté s přijetím dvou ústavních zákonů. První z nich byl ústavní zákon o způsobu přípravy a schválení Ústavy Polské republiky, který byl přijat 23. dubna 1992. Senátorům zaručil nejen účast na tvorbě nového polského základního zákona tím způsobem, že by byli součástí Národního shromáždění, které mělo ústavu schvalovat, nýbrž i tím, že zaručil poměrné zastoupení Senátu v Ústavní komisi Národního shromáždění, která návrh zpracovávala.

Druhým ústavním zákonem byl ústavní zákon o vzájemných vztazích mezi mocí zákonodárnou

a výkonnou Polské republiky a o územní samosprávě (tzv. malá ústava) z 17. října 1992. Tento ústavní zákon zachoval dvoukomorovost, ale současně změnil oprávnění Senátu v zákonodárném procesu. Nyní mohl Senát při projednávání zákonů schválených v Sejmu rozhodnout, že je buď přijme, odmítne nebo k nim předloží pozměňovací návrhy. Sejm nyní mohl usnesení Sejmu přehlasovat absolutní (dosud 2/3) většinou hlasů. V opačném případě byly pozměňovací návrhy Senátu automaticky považovány za přijaté, zatímco dosud návrh zákona padal pod stůl. Toto řešení bylo v doktríně přijato různě. Jedni zdůrazňovali pokles významu Sejmu a větší vyváženost role obou komor v zákonodárném procesu.⁷ Další, ke kterým se osobně připojuji, uznávali, že pozice Senátu byla v zákonodárném procesu oslabena, neboť bylo možno snadněji odmítnout jeho pozměňovací návrhy, a navíc, pokud se Senát nevyjádřil, bylo to považováno za souhlas s návrhem zákona.⁸ Malá ústava z roku 1992 přiznala Senátu rovněž právo dávat prezidentovi souhlas na vyhlášení referenda. Vychází se z toho, že cílem tohoto řešení byla snaha oslabit případné antiparlamentní vystupování hlavy státu, která by se snažila lidovým hlasováním řešit politické spory cestou vyřazení poslanců a senátů.⁹

Současně třeba zdůraznit, že pozdější zákony přiznaly Senátu další kompetence, kterými mohl ovlivňovat složení jiných orgánů. Týká se to práva volit dva členy Celostátní rady pro rozhlas a televizi (1992) a jednoho člena Výběrové komise, což byl orgán zřízený v souvislosti se vznikem národních investičních fondů a jejich privatizací.

6. Existence Senátu v Polsku v podmínkách nového systému však nebyla zcela jistá a trvalá. Jeho vytvoření v roce 1989 mělo rozhodně přechodný charakter. Byl to orgán, který v důsledku vzniku ze svobodných voleb, měl představovat protiváhu Sejmu, ve kterém měly zaručenou dominantní roli zástupci komunistické strany (PSDS) a jejich spojenců. Budoucnost zřízení Polska měla určit teprve nová ústava, jejíž přijetí se tehdy jevílo jako jednoduchá a rychlá záležitost. Avšak práce nad ní se protahovaly. Již v počátečním období byly ustaveny samostatné ústavní komise v Sejmu a v Senátu, vlastní návrhy předkládaly politické strany i soukromé osoby, objevilo se rovněž hodně návrhů týkajících se konkrétních institucí nebo řešení. Když byl v roce 1992 přijat ústavní zákon o způsobu přípra-

⁷ Např. SOKOLEWICZ, W.: Rozdzielone lecz czy równe. Legislatywa i egzekutywa w Malej Konstytucji. Przegląd Sejmowy, roč. 1993, č. 1; GALSTER, J., SZYSZKOWSKI, W., WASIK, Z., WITKOWSKI, Z.: Prawo konstytucyjne. 3. vyd., Toruń 1994, s. 161–162; WITKOWSKI, Z.: W sprawie pozycji Senatu PR na tle Malej konstytucji. Przegląd Sejmowy, roč. 1994, č. 2.

⁸ Srov. CZARNY, P.: Zmiany ustrojowej pozycji Senatu w „malej konstytucji“. In: KRUK, M. (red.): „Mała Konstytucja“ w procesie przemian ustrojowych; SARNECKI, P.: Senat PR i jego relacje z Sejmem (lata 1989–1993). Warszawa 1995, s. 90–91; Prawo konstytucyjne (red. W. SKRZYDŁO). Lublin 1996, s. 245.

⁹ Viz SOKOLEWICZ, W.: cit. dílo (pozn. č. 7).

vy a přijetí ústavy, objevilo se rovněž množství návrhů, ovšem vnitropolitická situace vyvolala předčasně parlamentní volby v roce 1993 a poté se po dlouhou dobu nedostávalo politické vůle k ukončení ústavních prací.

Mnoho sporů se v průběhu ústavní debaty týkalo rovněž Senátu. Spornou otázkou byla již samotná existence této komory. Její protivníci uváděli, že nespĺnila zamýšlenou roli v zákonodárném procesu, že Polsko není federativním státem a že (jak zdůrazňovali) se ve světě odstupuje od dvoukomorovosti (např. ve skandinávských státech). Převažoval však názor o potřebě zachování Senátu, přičemž nejdůležitějším argumentem pro jeho zachování byla role, kterou hraje v zákonodárném procesu (náprava legislativních chyb Sejmu). Přívrženci existence Senátu se však neshodovali v otázce způsobu voleb do tohoto orgánu. Odlišné pohledy byly vyvolány faktem různé vize Senátu, jako politické reprezentace (po vzoru poslanecké sněmovny) nebo jako reprezentace jiných zájmů (zejména samosprávných). Koncepti zachování Senátu jako politické reprezentace bylo vytýkáno, že ve značné míře vede ke kopírování politického složení poslanecké sněmovny, což musí vést k situaci, kdy stranické zájmy budou převažovat nad jinými potřebami, v tom rovněž nad dbáním o kvalitu schvalovaných zákonů.

Proto rovněž v řadě návrhů bylo uváděno, aby byla druhá komora reprezentací označovanou jako „samosprávná“. Tyto koncepce se pohybovaly ve dvou směrech. Podle prvního měl být Senát výlučně reprezentací územní samosprávy. Druhý směr naopak tomu viděl v Senátu značně širší reprezentaci. Vedle zástupců územní samosprávy měli v Senátu zasedat rovněž zástupci jiných forem samosprávy, např. hospodářské či náboženské, a rovněž zástupci různých společenských organizací jako např. odborů, národnostních menšin, světa vědy a kultury nebo dokonce zástupci krajanů (tzv. Polonie).¹⁰

7. Bez ohledu na četné rozpory nakonec Ústava z 2. dubna 1997 zachovala v Polsku dvoukomorovost parlamentu. Nepochybně o tom rozhodla skutečnost, že Senát již daleko dříve vrostl do polské politické krajiny.¹¹ Potvrdilo to rovněž ústavní referendum z 25. května 1997. Senát si přitom obecně zachoval podobu i postavení, které získal v předchozích letech. Drobné změny se neprojevíly v jeho podstatě a významu v systému orgánů státu.

Senát je tvořen 100 senátory. Jejich volba v roce 1997 byla provedena ještě dříve, než nabyla účinnosti Ústava, tzn. že byli zvoleni na základě volebního řádu z roku 1991. Nový základní zákon v této oblasti provedl jednu podstatnou změnu se srovnání s předchozím stavem. Nyní musí mít kandidát na senátora dovršených 30 let věku v den hlasování, a nikoli 21 let jako dosud. Volební období Senátu trvá 4 roky, avšak je spjato s volebním obdobím Sejmu. V případě, že si Sejm zkrátí své volební období, nebo bude-li Sejm rozpuštěn prezidentem, znamená to současně ukončení volebního období Senátu. Základními právními akty, které upravují právní status senátora, jsou kromě Ústavy ještě torzo (§ 19 odst. 2 a 3) zákona z 31. července 1985, o povinnostech a právech poslanců a senátorů a již vícekrát novelizovaný zákon z 9. května 1996, o vykonávání mandátu poslance a senátora.

8. Charakteristickým rysem polského parlamentarismu je autonomie obou komor. Projevuje se zejména v tom, že každá komora schvaluje svůj vlastní jednací řád cestou usnesení, nikoli zákona, na jehož přijetí by se musely podílet obě komory a prezident. Jednací řády jsou vydávány na základě ustanovení Ústavy (čl. 112 a čl. 124) a plní prováděcí funkci, když konkretizují ústavní normy. Nová Ústava přitom rozšířila rozsah otázek, které jednací řády upravují. Platný jednací řád Senátu byl schválen 23. listopadu 1990 a byl vícekrát novelizován, rovněž za účelem jeho sladění s novou Ústavou.

Orgány Senátu jsou podle Ústavy maršálek Senátu, vicemaršálové (jednací řád stanovil, že budou tři), stálé a mimořádné komise. Navíc jednací řád Senátu zřizuje prezidium Senátu (došlo k jeho dekonstitucionalizaci), které se skládá z maršálka a vicemaršálek, dále Konvent seniorů, který tvoří kromě maršálka a vicemaršálek senátoři, kteří zastupují senátní kluby, dohody¹² a parlamentní kluby, senátní tajemníci a dále maršálek senior, který zahajuje a řídí první schůzi Senátu nového volebního období do doby, než bude zvolen maršálek Senátu.

Senát je permanentně činným orgánem, který jedná na schůzích svolávaných maršálkem Senátu. Mohou se jich účastnit prezident, předseda vlády, maršálek a členové prezidia Sejmu, členové Rady ministrů, státní ministři, předseda Ústavního tribunálu, předseda Státního tribunálu, Mluvčí občanských práv, první předseda Nejvyššího soudu. Před-

¹⁰ Blíže viz SKOTNICKI, K.: Spór o drugą izbę polskiego parlamentu. Acta Universitatis Lodziensis. Folia iuridica 59, roč. 1994, s. 95–198; BANASZAK, B.: Czy Polsce potrzebna jest druga izba. Przegląd Sejmowy, roč. 1994, č. 2, s. 35–47.

¹¹ Srov. ZAKRZEWSKA, J.: Parlament w Konstytucji Trzeczej Rzeczypospolitej. Państwo i prawo, roč. 1990, č. 11, s. 8.

¹² Pozn. překladatele – podle čl. 20 odst. 5 jednacího řádu Senátu mohou senátní kluby nebo senátní kroužky uzavírat dohody o společné reprezentaci v Konventu seniorů. Rozdíl mezi nimi je v tom, že klub je tvořen nejméně 7 senátory a kroužek nejméně 3 senátory na politickém základě. Parlamentní klub musí sdružovat rovněž nejméně 7 senátorů, ale nikoli na politickém základě. Senátních tajemníků je voleno z řad senátorů celkem 8 a plní různé pomocné funkce (např. sčítání hlasů).

seda Nejvyšší kontrolní komory se může účastnit schůze v případě, že se jedná o zákonu o státním rozpočtu. Schůze jsou veřejné, ale na návrh 10 senátorů se může Senát usnést na neveřejném jednání.

Mezi kompetencemi Senátu nadále dominuje účast v zákonodárném procesu. Může jej zahájit sám tím, že se na Sejm obrátí se zákonodárnou iniciativou. Dále tím, že projednává zákony schválené Sejmem, ke kterým může přijímat pozměňovací návrhy nebo se usnést na jejich úplném zamítnutí. Tato usnesení vždy projednává Sejm, který je může přehlasovat absolutní většinou hlasů. Senát dále vyjadřuje souhlas s tím, aby prezident vyhlásil celostátní referendum. Dále dává Senát s souhlas s jmenováním a odvoláním předsedy Nejvyšší kontrolní komory a Mluvčího občanských práv Sejmem, přijímá usnesení ve věci schválení nebo nepřijetí zprávy Celostátní rady pro rozhlas a televizi, volí dva členy této Rady, stejně jako ze svého středu volí dva senátory do Celostátní rady pro soudnictví. Dále Senát projednává informace Ústavního tribunálu o zásadních problémech, které vyplývají z činnosti Tribunálu a jeho judikatury, jakož i z úvah Ústavního tribunálu o zjištěných pochybeních a mezerách v právu. Obdobnou povahu má projednávání každoroční zpráv Mluvčího občanských práv o činnosti jeho úřadu a jeho úvahy o stavu dodržování práv a svobod občanů. Ústava z roku 1997 navíc Senátu přiznala nové oprávnění v podobě voleb tří členů Rady pro peněžní politiku.¹³ Kromě toho Senát na základě zákona z 29. srpna 1997, o ochraně osobních údajů získal právo vyjadřovat souhlas s volbou Generálního inspektora pro ochranu osobních údajů, kterou provádí Sejm. Konečně přísluší Senátu tradiční oprávnění přijímat rezoluce, prohlášení a výzvy,

9. Od doby, kdy byla v Polsku znovuoobnovena instituce Senátu, již uplynulo deset let. Nyní již pů-

sobí Senát IV. volebního období. Analýza ústavních a zákonných řešení svědčí nepochybně o tom, že rozsah jeho úkolů a kompetencí je užší než v případě Sejmu. I když je tradičně ve vztahu k Senátu používáno označení „horní komora“, de facto je jeho vliv na události ve státě daleko menší. Je to především tzv. komora reflexe, stojící na stráží dobrého práva schvalovaného dolní komorou.¹⁴ Jeho činnost závisí více v hlavní míře na aktivitě Sejmu. Zbývající oprávnění jsou spíše skromná. Především nemá vliv na fungování vlády, která vůči němu nenese politickou odpovědnost. Rovněž tak jsou významně omezena jeho kreační a kontrolní oprávnění. Nepochybně tak Senát stojí v politickém stínu Sejmu, přestože nelze zpochybňovat jeho podstatnou roli orgánu zákonodárné moci.

I když v současnosti sporadicky, zaznávají přesto ve výrocích některých politiků, v tom dokonce samotných senátorů, veřejně pochybnosti o smyslnosti zachování druhé komory. Nezdá se ale, že by mohlo dojít k jejímu zrušení. Naléhavou nutností se naproti tomu jeví zpracování nového volebního řádu do Senátu. Změny v územně správním členění státu a nahrazení bývalých 49 vojvodství 16 novými vojvodstvími (a obnovení okresů) způsobilo, že další volby senátorů nelze provádět na podkladě platného volebního řádu. Není rovněž pochyb o tom, že tyto volby se budou podstatně odlišovat od voleb do Sejmu. Ústava zde zakotvuje pouze všeobecnost, přímost a tajnost voleb do Senátu. Ponechává tedy značně větší volnost pro úpravu senátního volebního práva, než je tomu v případě Sejmu. Aniž bychom předbíhali konečná řešení, zdá se, že zůstane zachován dosavadní většinový systém. Velkou nadějí má naproti tomu přechod k jednomandátovým volebním obvodům, stejně jako možnost hlasování ve dvou kolech.¹⁵

(přeložil Jan Filip)

¹³ Jedná se o orgán Polské národní banky, který určuje každoročně zásady její peněžní politiky, kde jsou členy kromě předsedy Polské národní banky významní odborníci na finance jmenovaní ve stejném počtu (po třech) prezidentem, Sejmem a Senátem (pozn. překladatele).

¹⁴ Srov. BANASZAK, B.: Prawo konstytucyjne. Warszawa 1999, s. 452-454.

¹⁵ Po odevzdání tohoto příspěvku do tisku byl Sejmu 1. července 1999 předložen poslanecký návrh volebního řádu do Senátu, který je založen na kombinaci většinového systému (52 senátorů) s jednomandátovými obvody v rámci vojvodství (od 1 do 7 obvodů) a poměrného zastoupení (48 senátorů), kde volební obvod tvoří vojvodství (vždy 3 mandáty) [pozn. překladatele].